

منکرات قرآنی

تالیف و تدوین:

غلامحسین حیدری تفرشی

سید یوسف صالحی

رضا ساروقیان

سپید دادفر

A-PDF

Watermark

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست نویسی
یادداشت
موضوع
موضوع
موضوع
رده بندی کنگه
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

:حیدری تفرشی، غلامحسین، ۱۳۳۳ -
:منکرات قرآنی/ تألیف و تدوین غلامحسین حیدری تفرشی.
:تهران: انتشارات حکمت و عرفان، ۱۳۹۴.
:۴۷۵ ص.
:۳۰۰۰۰۰ ریال: ۴-۴۶۸۷-۹۴۶۰۰-۶۷۸-۹۷۸-۶۰۰-۹۴۶۸۷-۴-۴
Fypa:
:کتابنامه: ص. ۴۷۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
:منکرات -- جنبه های قرآنی
:امر به معروف و نهی از منکر
:امر به معروف و نهی و از منکر -- جنبه های قرآنی
:۴/ BP۱۰۴ / ساعت متر ۹۱/۸۱۵ ۳۹۴
:۱۵۹/۳۹۷
:۳۹۳۰۱۸۰ ملی

منکرات قرآنی

مؤلفان: غلامحسین حیدری تفرشی، سید یونس صالحی، رضا ساروقیان، سهیل دادفر

ناشر: انتشارات حکمت و عرفان

طرح جلد: سهیل دادفر

صفحه آرای: word۲book.ir

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: مولانا

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۴-۴۶۸۷-۹۴۶۸۷-۴-۴ ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۶۸۷-۴-۴ ISBN: □

انتشارات حکمت و عرفان

تهران، خیابان شهید مصطفی خمینی، کوچه شهید افشار، شهاب ۱، پلاک ۷

تلفن: ۳۳۵۵۸۰۶۸ و ۰۹۱۲۱۴۳۳۶۶۷

(کلیه حقوق چاپ برای ناشر و پدیدآورنده محفوظ است)

فهرست مطالب

.....	سخن آغازین	۱۰
.....	پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴	۱۳
.....	بیانات در خرم مظهر رضوی در اولین روز سال ۱۳۹۴	۱۶
.....	مقدمه	۳۳
.....	امر به معروف و نهی از منکر در معارف اسلامی	۳۵
.....	۱. قرآن کریم	۳۵
.....	آیاتی درباره امر به معروف و نهی از منکر	۳۶
.....	الف) معروف و منکر چیست؟	۳۷
.....	ب) امر به معروف، وظیفه عقلی است یا تعبدی؟	۳۷
.....	۲. دعاها	۳۸
.....	زیارت جامعه کبیره	۳۸
.....	۳. علم اخلاق	۳۹
.....	۴. علم کلام	۳۹
.....	امر به معروف و نهی از منکر در فقه (رساله عملی مجتهدان)	۴۰
.....	۱. ترک این واجب، معصیت است	۴۰
.....	۲. امر به معروف و نهی از منکر، واجب کلی است	۴۰
.....	۳. واجب توصیفی	۴۰
.....	۴. شرایط امر به معروف و نهی از منکر	۴۰
.....	۵. مراتب امر به معروف و نهی از منکر	۴۱
.....	مراحل انحراف جامعه	۴۲
.....	گلبانگ حدیث	۴۳
.....	۱. حقیقت معروف، نیکویی و زیبایی است	۴۳
.....	۲. جایگاه امر به معروف و نهی از منکر	۴۴
.....	۳. آثار امر به معروف و نهی از منکر	۴۵
.....	۱. تقویت مصالح همه افراد جامعه	۴۵
.....	۲. تقویت اهل ایمان	۴۵

۴۵.....	۳. خواری کافران
۴۶.....	۴. برپایی واجبات الهی
۴۶.....	۵. امنیت راه‌ها
۴۶.....	۶. برقراری روابط اقتصادی سالم
۴۶.....	۷. عدالت اجتماعی
۴۶.....	۸. آبادانی جامعه
۴۶.....	۹. سامان یافتن کارها
۴۶.....	۱۰. عروت و سربلندی
۴۷.....	۴. آثار منفی ترک فریضه امر به معروف و نهی از منکر
۴۸.....	نمونه‌های رفتاری
۴۸.....	۱. زینب کبری علیها السلام
۴۹.....	۲. امام صادق علیه السلام و سقرانی
۴۹.....	۳. منطق یا تعبد
۵۰.....	۴. منطق حضرت امیرمؤمنان علیه السلام علی
۵۰.....	۵. حق نمک و خیانت
۵۲.....	۶. امام موسی صدر رحمه الله
۵۳.....	آموزه‌ها
۶۰.....	منابع

فصل اول: منکرات فردی قرآن

۶۴.....	۱. منکرات اعتقادی
۶۴.....	الف) کفر
۶۷.....	اثرات یاد خدا
۸۴.....	ب) شرک
۹۶.....	معنای شرک
۹۷.....	آثار شرک
۹۷.....	۱. حبط عمل
۹۷.....	۲. اضطراب و نگرانی
۹۸.....	۳. اختلاف و تفرقه

۹۸.....	۴. خواری و ذلت در قیامت.....
۹۸.....	نشانه‌های شرک.....
۹۹.....	انگیزه‌های شرک.....
۱۰۰.....	مبارزه با شرک.....
۱۱۱.....	ج) نفاق.....
۱۱۷.....	ویژگی‌های منافق در قرآن.....
۱۳۶.....	د) دروغ‌پنداشتن آیه‌ها و نشانه‌های الهی.....
۱۴۷.....	ه) ناامیدی از رحمت خدا.....
۱۵۱.....	و) کفران بعضی آیه‌ها و ایمان داشتن به برخی دیگر.....
۱۵۵.....	ز) یادآوری در دین.....
۱۶۱.....	۲. منکرات اخلاقی.....
۱۶۱.....	الف) تکبر.....
۱۶۶.....	ب) پاک دانستن خود از گناه.....
۱۶۸.....	نکاتی درباره گناه و بافرمائی.....
۱۶۸.....	اهمیت مسأله.....
۱۶۸.....	تبدیل گناه صغیره، به کبیره.....
۱۶۹.....	آثار گناه.....
۱۶۹.....	راههای جبران گناه.....
۱۷۴.....	ج) بخل.....
۱۷۷.....	زکات در روایات.....
۱۷۸.....	ابوذر و آیهی کنز.....
۱۸۱.....	د) حسدورزی.....
۱۸۴.....	ه) بدخلقی.....
۱۸۶.....	و) بدگمانی.....
۱۸۷.....	اقسام سوء ظن و بدگمانی.....
۱۹۰.....	جبران غیبت.....
۱۹۱.....	موارد جواز غیبت.....
۱۹۲.....	شنیدن غیبت.....
۱۹۶.....	ز) تسویف (به تأخیر انداختن توبه).....

- ج) ترس از مردم ۱۹۹
 ط) ترک کامل دنیا و حلال‌های خدا ۲۱۵
 ی) دل‌بستگی به دنیا ۲۱۸
 یا) اندوه خوردن بر از دست‌رفته‌ها ۲۳۴

فصل دوم: منکرات خانوادگی ۲۳۹

۱. ازدواج با محارم ۲۴۰
 ۲. ازدواج با مشرکان ۲۴۲
 ۳. ازدواج با بی‌عفتان ۲۴۵
 ۴. ظلم به همسر در مسئله مهر ۲۴۹
 ۵. بی‌عدالتی میان زنان ۲۵۴
 ۶. آشکار شدن رزق زن برای نامحرم ۲۵۸
 ۷. قطع رحم ۲۶۱
 ۸. کشتن فرزندان از ترس فقر ۲۶۵
 ۹. ارتباط دوستانه داشتن با خویشاوندان بی‌دین ۲۶۸
 ۱۰. بی‌احترامی به پدر و مادر ۲۷۵
 ۱۱. پیروی از پدر و مادر مشرک ۲۷۸

فصل سوم: منکرات اجتماعی ۲۸۳

۱. منکرات فرهنگی ۲۸۴
 الف) ستم ۲۸۴
 ب) آزار و اذیت ۲۹۱
 ج) خیانت و پیمان‌شکنی ۲۹۳
 د) نزدیکی به فواحش ۲۹۸
 هـ) اشاعه فحشا ۳۱۰
 و) شراب‌خواری و قماربازی ۳۱۲
 ز) قتل نفس ۳۲۵
 ح) یتیم‌آزاری ۳۳۳
 ط) منت نهادن ۳۴۵
 ی) دوستی با گمراهان ۳۵۱

۳۵۷	یا) مکر و فریب
۳۶۱	یب) پوشیده داشتن حقیقتها و پنهان کردن شهادت
۳۶۷	یج) مسخره کردن، عیبجویی و لقب بد دادن
۳۷۴	ید) دروغگویی
۳۷۷	یه) غیبت
۳۸۵	یو) سخن چینی
۳۹۰	یز) تهمت زدن
۳۹۳	یج) مجادله غیر احسن
۳۹۸	۲. منکرات اقتصادی
۳۹۸	الف) حرام خواری
۴۰۰	ب) رباخواری
۴۰۹	ج) رشوه خواری
۴۱۲	د) دادن اموال به سفيهان
۴۱۴	هـ) اسراف و تبذیر
۴۲۴	و) کم فروشی
۴۳۱	۳. منکرات سیاسی
۴۳۱	الف) تفرقه
۴۳۹	ب) اطاعت نکردن از رهبران الهی
۴۴۲	ج) غفلت از دشمن
۴۵۰	د) اعتماد و خوشبینی به بیگانگان و دشمنان
۴۶۴	هـ) کارهایی که سبب سوءاستفاده دشمنان می شود
۴۶۶	و) فرار از جنگ و جهاد
۴۷۷	کتابنامه

سخن آغازین

به نام آفرینشگر نور و سرور
جهان آفرینش سراسر پاکی و تابناکی است و سرشار از نور و سرور است.
هر گونه «پلیدی» و «پلشتی» یعنی عدم و عدم آفریدگار ندارد.
آفرینشگر حکیم جز «خیر» نمی آفریند و همه «شرور» عدمی هستند و عدم آفریننده ندارد.
خداوند پدیدآورنده «نور» است و «تاریکی» یعنی عدم و نیستی «نور»، پس نیستی
پدیدآورنده لازم ندارد.
خدای ما آفرینشگر «شادی» و «سرور» است و «غم و اندوه»، عدم «شادی» است و عدم
خالق ندارد.

پدیدآورنده جهان هستی خالق «عدل و داد» و دشمن «بیداد» است. «بیداد» آن گاه رخ
می نماید که «داد» رخت بربندد و سخت دربندد.

خداوندگار مهربان که چون هستی را نور وجود بخشید، انسان و جهان را پاک و سالم
آفرید، او، انسان را در نیکوترین سیرت و زیباترین صورت پدید آورد.

«لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم» (تین، ۴)

همه پلیدی ها، پلشتی ها، ناپاکی ها، ستم ها، ناراستی ها، کژی ها، بیماری ها و شرور
عدمی هستند و عدم نیاز به پدیدآورنده ندارد.

همه پاکی ها و زیبایی ها آفریده خداست و آفرینش آفریدگار همه پاک و باصفاست. همه
هستی، نور است و سپیدی، نه ناپاکی و پلیدی؛ همه پلیدی ها غیرخدایی است.

دل سرخ غنچه ها عطرآگین است و قلب سبز جوانه ها، زمردین.

چشمه زرد آفتاب زرین است و آبشار سپید مهتاب، سیمین.

سیمای سیمابگون برف، سپید است و دل دریای ژرف، به رنگ امید.
 گلبرگ‌های گل، لطیف است و گل نغمه‌های بلبل، ظریف.
 نسیم عدالت و داد، روحناز است و سموم ستم و بیداد با روح بشر، ناساز.
 پس سجده کنیم بر سجاده سپید سحر، خدای سپیدی و سپیده را.
 تسبیح کنیم در آینه آبی آسمان، خدای پاکی‌ها و تابناکی‌ها را.
 سپاس گوئیم در محراب آفتاب، خدای نور و سرور را.

«معروف»ها تجلی همه زیبایی‌ها و شکوفایی هاست
 و «منکرها» تجسم همه زشتی‌ها و پلیدی‌ها.
 انسانی که در نگاه پیدایش پاکی‌ها برای تشرف به بارگاه الهی و تقدس به اریکه خلیفه
 الهی و پوشیدن ثوب ثواب و خلعت خلت پای بر عرصه خاک نهاده و رسالت دارد تا بازه
 زمانی و مکانی خاک تا افلاک را با پر و بال تقوی بهیماید، ناگزیر باید در پهن‌دشت هستی
 راه منور نور را درنوردد و پرواز در عالم ملکوت را برگزیند. بنابراین باید هماره با
 «معروف»ها بیامیزد و با «منکر»ها بسنجد.

چنین است که خداوند «امر به معروف» و «نهی از منکر» را دو فریضه حیات آفرین و
 دورسالت سنگین قرار داد. هر انسان در جامعه انسانی رسالتی عظیم بر دوش دارد و
 موظف و مکلف است در تدمیر زشتی‌ها و تکثیر زیبایی‌ها بکوشد.

سال‌ها پیش حکیمی روشن ضمیر و فرهیخته با تدبیر گفت:

«به جای نفرین به تاریکی بیایید شمع برافروزیم!»

اگر هر انسان شب ستیز و ستم‌گریز در برابر هر غول سیاه ستم، سمعی از «داد» بیفزود،
 دیگر اثری از «بیداد» در عرصه جامعه دیده نمی‌شود.

انسان‌های بی تفاوت و نومید از اصلاح جامعه بدترین آفت جوامع انسانی هستند. اینان
 نه با ستم می ستیزند و نه بر ای اصلاح زشتی‌ها پامی خیزند.

بهترین و مرقی ترین اندیشه‌ها و آرمان‌های تعالی بخش و تحول آفرین تا زمانی که
 به صورت یک فرهنگ درنیاید، ماندگار و پایدار نمی‌ماند. چه بسیار افکار عالی و
 اندیشه‌های متعالی که در گرماگرم انقلاب‌های پرشور و در متن شعور مردم انقلابی مطرح

شده و با شدت و حدت در شعارهای پر طمطراق طنین انداز می شود، اما چون نهال نارس این شعارهای عالی در بستر فرهنگی جامعه ریشه نمی کند، پس از چند صباحی این ارزش‌های باورپذیر، کم‌کم رنگ می بازد و نمی‌تواند فرهنگ بسازد؛ زیرا باورمندان ارزش‌های انقلابی نتوانسته‌اند از متن آن شعارهای پرشور، مولفه‌های خودانگیزختگی شعور بسازند. بنابراین ما هدف نهایی و مقصد غایی همه تلاش‌های تبلیغاتی و ارشادی را «فرهنگ سازی» می‌دانیم و بر آنیم تا مولفه‌های فرهنگی غنی اسلامی و انسانی خود را انسجام بخشیم و این درخت بلند و نهال برومند را در متن باور مردم بنشانیم و تا نیل به قله‌های بلند فرهنگ از پای ننشینیم.

فریضه مهم «امر به معروف و نهی از منکر» از محوری‌ترین آموزه‌های بنیادین اسلامی است و اجرایی شدن مفهوم و مفاد آن در گروهی همکاری همه دست‌اندرکاران فرهنگ اندیش در نهادهای علمی، پژوهشی کشور است؛ بنابراین با عنایت به موارد فوق ما بر آن شدیم تا با تبیین پژوهشی این دو فریضه مهم گامی هر چند کوتاه در راه نهادینه کردن فرهنگ «امر به معروف» و «نهی از منکر» برداریم.

کتابی که اکنون فراروی شما گشوده، مجموعه مقالاتی است که می‌کوشد با بهره‌گیری از آیات روشنگر کلام آسمانی وحی این فریضه واجب را تبیین کند. این کتاب در یک مقدمه نسبتاً طولانی و سه فصل مشتمل بر کوشش‌های تارویایی تاریک این گفتمان را در پرتو چراغ فروزان وحی نور بخشد و در حد توان پرده ابهام را از چهره پیام بردارد. محتوای فصول کتاب زیر سه فراهم، فصل نخست «منکرات فردی در قرآن»، فصل دوم «منکرات خانوادگی» و فصل سوم «منکرات اجتماعی» تلوین شده و با «کتاب نامه» پایان می‌پذیرد. اینک برگ‌های این کتاب حجم وسیع آن اندیشه ورزی‌ها را در بر گرفته و چشمان پژوهشگر شما را به ضیافت نور فرامی‌خواند.

در کسب رضای حق موفق باشید

دکتر غلامحسین حیدری تفرشی

پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴

حضرت ابوالله خامنه‌ای در پیام نوروزی خطاب به ملت ایران، سال ۱۳۹۴ را سال «دولت و ملت، همدلی و همزبانی» نام‌گذاری کردند. متن پیام رهبر انقلاب اسلامی به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم
يا مقلب القلوب والابصار، يا مغير الليل والنهار، يا محول الحول والاحوال، حول حالنا الي احسن الحال.
السلام علي فاطمة و ابيها و بعلمها و بينها.

آغاز سال مصادف است با ایام شهادت حضرت زهرا (ع)؛ ارادت مردم ما به خاندان پیغمبر و دخت گرامی پیامبر اعظم اقتضائاتی دارد که یقیناً همه باید این اقتضائات را رعایت کنند و یقیناً رعایت خواهند کرد. امید است که این ایام و این سال از برکات فاطمی سرشار و پر خوردار باشد و نام مبارک علی بزرگوار و یاد ایشان تأثیرات عمیق و ماندگار خود را در زندگی مردم مادر سال ۱۳۹۴ بگذارد. و امیدواریم که این آغاز بهار طبیعت که آغاز سال نوی هجری شمسی است، برای ملت ایران و برای همه ملت‌هایی که نوروز را گرامی می‌دارند مبارک باشد. سلام خاکسارانه عرض می‌کنم به ساحت حضرت بقیة الله الاعظم (ع) و یاد امام بزرگوارمان و شهیدان را در این فرصت، گرامی می‌داریم و امیدواریم که ما را از برکات انقاس طیبه و دعا‌های ارواح مطهر آن عزیزان برخوردار فرماید. یک نگاه اجمالی به سال ۱۳۹۳ می‌کنیم و نگاهی اجمالی به سال جاری که در این ساعت شروع می‌شود. سال ۹۳ هم در عرصه داخلی و هم در عرصه خارجی و بین‌المللی برای کشور ما سال پرماجرایی بود؛ چالش‌هایی داشتیم، پیشرفت‌هایی هم داشتیم؛ ما در اول سال ۹۳ با توجه به همین چالش‌ها بود که عنوان سال را گذاشتیم

«عزم ملی و مدیریت جهادی». با نگاهی به آنچه در سال ۹۳ گذشت، مشاهده می‌کنیم که عزم ملی بحمدالله بُروز و ظهور داشت. ملت ما عزم راسخ خود را هم در تحمل برخی مشکلاتی که برای او وجود داشت نشان داد، هم در روز بیست و دوم بهمن، در روز قدس و در راهپیمایی عظیم اربعین این عزم را، این همت را از خود بُروز داد و نشان داد. مدیریت جهادی هم در برخی از بخش‌ها بحمدالله بارز و آشکار بود. در آن بخش‌هایی که مدیریت جهادی را انسان مشاهده کرد، پیشرفت‌ها را هم در آنجا مشاهده کردیم. این البته توصیه مخصوص سال ۹۳ نیست، هم عزم ملی و هم مدیریت جهادی برای امسال و برای همه سال‌های پیشرو برای ملت ما مورد نیاز است.

و اما در سال ۹۴ آرزوهای بزرگی برای ملت عزیزمان داریم که همه این آرزوها هم دست‌یافتنی است. آرزوهای بزرگ ما برای ملت در این سال، پیشرفت اقتصادی است؛ اقتدار و عزت منطق‌های و بین‌المللی است؛ جهش‌های علمی به معنای واقعی است؛ عدالت قضائی و اقتصادی است؛ و ایمان و منووت است که از همه مهم‌تر و پشتوانه همه آن سرفصل‌های دیگر است. به نظر ما همه این خواسته‌ها و آرزوها دست‌یافتنی است؛ هیچ کدام از اینها چیزهایی نیست که از ظرفیت ملت ایران و ظرفیت سیاست‌های نظام بیرون باشد. ظرفیت‌های ما بسیار زیاد است؛ در این زمینه حرف‌های گفتمانی وجود دارد که انشاءالله به مهم‌ترین آنها در سخنرانی عصر [شنبه] اشاره خواهد شد.

آنچه در این ساعت مایلم به ملت عزیزمان عرض کنم این است که این ظرفیت عظیم و مهم دست‌یافتنی است ولی شروطی دارد؛ یکی از مهم‌ترین شروط عبارت است از همکاری‌های صمیمانه میان ملت و دولت؛ اگر این همکاری صمیمانه از دو سو شکل بگیرد، یقیناً همه آنچه را که جزو آرزوهای ما است دست‌یافتنی است و آثار آن را مردم عزیزمان به چشم خواهند دید. دولت، کارگزار ملت است؛ و ملت، کارفرمای دولت است. هرچه بین ملت و دولت صمیمیت بیشتر و همکاری بیشتر و همدلی بیشتری باشد، کارها بهتر پیش خواهد رفت. باید به یکدیگر اعتماد کنند؛ هم دولت، ملت را به معنای واقعی کلمه قبول داشته باشد و ارزش و اهمیت و توانایی‌های ملت را بدرستی بپذیرد، هم ملت به دولت که کارگزار کارهای او است به معنای حقیقی کلمه اعتماد کند. من در این زمینه

هم حرف‌هایی دارم و توصیه‌هایی دارم که انشاءالله در سخنرانی به آنها اشاره خواهم کرد. لذا به نظر من امسال را باید سال همکاری‌های گسترده‌ی دولت و ملت دانست؛ من این شعار را برای امسال انتخاب کردم: «دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی». امیدواریم این شعار در عمل تحقق پیدا کند و هر دو کفه این شعار، یعنی ملت عزیزمان، ملت بزرگمان، ملت با همّت و با شجاعت‌مان، ملت بصیر و دانايمان، و همچنین دولت خدمت‌گزار بتوانند به این شعار به معنای حقیقی کلمه عمل بکنند و آثار و نتایج آن را ببینند.

از خداوند متعال پیشرفت همه کارهای بزرگ کشور را درخواست می‌کنیم و توفیق خودمان را در خدمت‌گزاری از خدای متعال مسئلت می‌کنیم.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته

A-PDF

Watermark

بیانات در حرم مطهر رضوی در اولین روز سال ۱۳۹۴

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا ونبينا ابي القاسم المصطفى محمد وعلى
اله الاطيبين الاطهرين المنتجبين الهداة المهديين المعصومين المكرمين سيما بقية الله في
الارضين. اللهم صل على فاطمة بنت نبيك وزوجة وليك و ام السبطين الحسن والحسين
سيدي شباب اهل الجنة الطاهرة الطاهرة الثقية الثقية الزكية سيده نساء اهل الجنة
اجمعين. اللهم صل على وليك علي بن موسى عدد ما في علمك صلاة دائمة بدوام ملكك و
سلطانك. اللهم سلم علي وليك علي بن موسى عدد ما في علمك سلاماً دائماً بدوام مجدك و
عظمتك و كبريائك.

خدای متعال را سپاسگزاریم که یک بار دیگر و یک سال دیگر این فرصت را به ما
عنایت فرمود که در ذیل و ظلّ بارگاه حضرت ابی الحسن الرضا (علیه الصلاة والسلام) با
شما برادران و خواهران عزیز، بانان و مجاوران مشهد رضوی ملاقات کنیم.
ایرانی زیرک مسلمان، نوروز باستانی را با عقیده‌ی خود و به شکل دلخواه خود، تغییر
داد؛ قالب نوروز و صورت نوروز را نگه داشت، محتوای آن را عوض کرد. نوروز باستانی،
نوروز پادشاهان بود؛ فرصتی برای سلاطین و حکام مستبد بود؛ برای اینکه شکوه خود و
عظمت ظاهری خود را به رخ ملت‌ها بکشانند و بنشینند از آنها هدیه بپذیرند. حتی در زمان
بنی امیه و بنی عباس که نوروز به دربارهای خلافت اموی و عباسی وارد شد، همان رفتار و
سیره‌ی پادشاهان و کسرایان فارسی باستان در دربار آنها عمل میشد. اما ایرانی مسلمان،
این نظم را، این قالب را به نفع خود تغییر داد؛ اگرچه این تغییر به صورت دفعی انجام
نگرفته است اما شما امروز بعد از گذشتن قرن‌ها، مشاهده می کنید که نوروز بهانه‌ای و

وسیله‌ای است برای ارتباط قلبی میان مردم و میان مبدأ عظمت و عزت، یعنی ذات مقدّس باری تعالی. در نوروز ایرانی، حقیقت نوروز یک حقیقت مردمی است؛ مردم به مناسبت نوروز با یکدیگر با صفا و محبّت رفتار می‌کنند؛ به یکدیگر تبریک می‌گویند و هدیه می‌دهند. رسم و سنت باستانی و پادشاهی، امروز بعد از گذشت سالها و قرن‌ها، در نوروز وجود ندارد. در ایام نوروز و تحویل سال نو، شلوغ‌ترین و پرازدحام‌ترین مراکز در کشور پهن‌آور ما عبارت است از بارگاه‌های مقدّس ائمه و امام‌زادگان علیهم‌السلام. دیشب — در نیمه‌ی شب — در این آستان مقدّس، صدها هزار مؤمن با دل‌های پاکیزه، متوجّه مرکز عظمت و قدرت شدند، با خدای خود سخن گفتند، از گرداننده‌ی حالا گردش نیکوی حالت خود را طلب کردند و مراسم دینی به جا آوردند؛ بنابراین این نوروزی که امروز ما داریم، نوروز باستانی نیست، نوروز ایرانی است؛ نوروز ملت مسلمان است که از قالب این مراسم کهن، توانسته است برای خود سرمایه‌ای فراهم کند و به سمت هدف‌های خود پیش برود. امیدواریم خداوند متعال به ملت عزیز ایران کمک کند تا این ابتکارات زیرکانه‌ی اسلامی را در همه‌ی مسائل و در همه‌ی موارد به کار ببندد. لذا امسال که ایام نوروز با شهادت بانوی بزرگ جهان اسلام، حضرت فاطمه‌ی زهرا علیها‌السلام مصادف است، یقیناً مراسم نوروز نباید هیچ‌گونه منافاتی با تکریم و احترام به نام آن بزرگوار و یاد آن بزرگوار داشته باشد؛ و یقیناً منافاتی پیدا نخواهد کرد. امروز من مطالبی را منظر گرفته‌ام که به شما برادران و خواهران عزیزی که در این اجتماع باشکوه حضور دارید و به همه‌ی ملت ایران عرض کنم.

بحث را با یک تأمل قرآنی آغاز می‌کنم. خداوند متعال برای آن کسانی که وعده‌ی نصرت داده است، شرطی مقرر فرموده است: «إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ» (۱) الَّذِينَ إِنْ مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ. (۲) خداوند متعال چهار شاخص را در این آیه‌ی شریفه برای آن مؤمنانی که قدرت در اختیار آنها قرار می‌گیرد و از زیر سلطه‌ی قدرتمندان جائر خارج میشوند، معین کرده و وعده کرده است که «إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ»؛ خدای متعال قادر است که یک چنین ملتی را نصرت کند و یقیناً هم نصرت خواهد کرد. از این چهار شرط، یکی نماز

است، یکی زکات است، یکی امر به معروف است و دیگری نهی از منکر. هر کدام این چهار خصوصیت و چهار شاخص، یک جنبه‌ی فردی و شخصی دارند، لکن در کنار آن، یک جنبه‌ی اجتماعی و تأثیر در نظام‌سازی اجتماعی [هم] دارند. نماز با آن همه راز و رمزی که در حقیقت نماز نهفته است که معراج هر مؤمن است، «قُرْبَانُ كُلِّ تَقِيٍّ» (۳) است، وسیله‌ی فوز و سعادت است، از همه‌ی اعمال برتر و بالاتر است، حتی نماز دارای جنبه‌ی اجتماعی هم هست. جنبه‌ی اجتماعی نماز این است که یکایک مسلمانان به وسیله‌ی نماز با یک مرکز واحدی در تماس میشوند. در آن واحد در وقت نماز، همه‌ی مسلمانان در همه‌ی نقاطی که دنیای اسلام گسترده است، دل را به یک مرکز واحدی متصل می‌کنند؛ این اتصال همه‌ی دلها به یک مرکز واحد، یک مسئله‌ی اجتماعی است، یک مسئله‌ی نظام‌ساز است، معین‌کننده و شکل‌دهنده‌ی هندسه‌ی نظام اسلامی است.

زکات که دارای جنبه‌های فردی است و گذشت و اعطای «ما یحب» را به انسان می‌آموزد که خود این یک تجربه و آزمون بسیار مهم است، اما یک ترجمان اجتماعی دارد؛ زکات در استعمالات قرآنی، به معنی مطلق انفاقات است اعم از زکات مصطلحی است که در آیه‌ی شریفه‌ی «خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً» (۴) به آن اشاره شده است؛ زکات یعنی مطلق انفاقات مالی، [اما] جنبه‌ی اجتماعی و ترجمان اجتماعی نظام‌ساز زکات این است که انسانی که در محیط اسلامی و جامعه‌ی اسلامی، برخوردار از مال جنیوی است، خود را متعهد میدانند، مدیون میدانند، طلبکار نمیدانند، خود را بدهکار جامعه‌ی اسلامی میدانند؛ هم در مقابل فقرا و ضعفا، هم در مقابل سبیل‌الله؛ بنابراین زکات با این نگاه، یک حکم و شاخص نظام‌ساز است.

و اما امر به معروف و نهی از منکر که در واقع به نوعی زیربنای همه‌ی حرکات اجتماعی اسلام است که «بِهَا تُقَامُ الْفَرَائِضُ» (۵) امر به معروف یعنی همه‌ی مؤمنان در هر نقطه‌ای از عالم که هستند، موظفند جامعه را به سمت نیکی، به سمت معروف، به سمت همه‌ی کارهای نیکو حرکت دهند؛ و نهی از منکر یعنی همه را از بدی‌ها، از پستی‌ها، از پلشتی‌ها دور بدارند. هر کدام از این چهار شاخص به نحوی ترجمان ساخت و هندسه‌ی نظام اسلامی است.

در حاشیه عرض بکنیم که این معنای مهمّ امر به معروف و نهی از منکر را نباید به مسائل زیر نصاب اهمّیت منحصر کرد؛ بعضی تصوّر می‌کنند امر به معروف و نهی از منکر منحصر می‌شود به اینکه انسان به فلان زن یا فلان مردی که یک فرع دینی را رعایت نمیکند تذکر بدهد؛ البتّه اینها امر به معروف و نهی از منکر است اما مهم‌ترین قلم امر به معروف و نهی از منکر نیست. مهم‌ترین قلم امر به معروف و نهی از منکر عبارت است از امر به بزرگ‌ترین معروفها و نهی از بزرگ‌ترین منکرها. بزرگ‌ترین معروفها در درجه‌ی اوّل عبارت است از ایجاد نظام اسلامی و حفظ نظام اسلامی؛ این امر به معروف است. معروفی بالاتر از ایجاد نظام اسلامی و حفظ نظام اسلامی نداریم؛ هر کسی که در این راه تلاش کند، امر به معروف است؛ حفظ عزّت و آبروی ملت ایران، بزرگ‌ترین معروف است. معروفها اینها هستند: اعتدای فرهنگ، سلامت محیط اخلاقی، سلامت محیط خانوادگی، تکثیر نسل و تربیت نسل جوان آماده‌ی برای اعتدای کشور، رونق دادن به اقتصاد و تولید، همگانی کردن اخلاق اسلامی، گسترش علم و فنّاوری، استقرار عدالت قضائی و عدالت اقتصادی، مجاهدت برای اقتدار ملت ایران و ورای آن و فراتر از آن، اقتدار امت اسلامی و تلاش و مجاهدت برای وحدت اسلامی؛ مهم‌ترین معروفها اینها است و همه موظّفند در راه این معروفها تلاش کنند؛ امر کنند. نقطه‌ی مقابل اینها هم عبارت است از منکرها. ابتذال اخلاقی منکر است، کمک به دشمنان اسلام منکر است، تضعیف نظام اسلامی منکر است، تضعیف فرهنگ اسلامی منکر است، تضعیف اقتدار جامعه و تضعیف علم و فنّاوری منکر است؛ از این منکرها باید نهی کرد. اولین امر به معروف هم خود ذات مقدّس پروردگار است که می‌فرماید: إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ؛ (۶) خدا آمر به معروف و ناهی از منکر است؛ معروفها هم مشخص شده است، منکرها هم معلوم شده است. وجود مقدّس پیامبر معظم اسلام ﷺ از برترین آمران به معروف و ناهیان از منکر است؛ آیه‌ی قرآن [می‌فرماید] «يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ»؛ (۷) ائمهٔ بزرگ‌ترین آمران به معروف و ناهیان از منکرند؛ در زیارت می‌خوانید: أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ؛ (۸) مؤمنین و مؤمنات در هر نقطه‌ای از جهان اسلام آمران به معروفند که

فرمود: **وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْتُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ** (۹) اینها چهار پایه‌ی اصلی برای نظام‌سازی است که از هر کدام از اینها، شاخه‌هایی منشعب می‌شود. نظام اسلامی متکی است به اقامه‌ی صلات، ایتاء زکات، امر به معروف، و نهی از منکر؛ یعنی انسجام و ارتباط اجتماعی و قلبی میان آحاد مردم در نظام اسلامی.

من همین‌جا در اوّل سخنان امروز خودم از این بحث می‌خواهم نتیجه بگیرم برای آنچه به‌عنوان شعار سال در صحبت نیمه‌شب دیشب به مردم عزیز عرض کردم. در جامعه‌ی ما، در کشور عزیز و پهناور ما، اسلام با هر منشأ اجتماعی افراد و با هر سلیقه‌ی اجتماعی، از همه‌ی ما انسجام را، هم‌افزایی را، به یکدیگر کمک کردن را می‌خواهد. دولتها در نظام اسلامی باید مورد حمایت مردم قرار بگیرند؛ حتی از سوی آن کسانی که به این شخص خاص در دولت رأی ندادند هم باید مورد پشتیبانی و حمایت قرار بگیرند؛ این حرف حقیقی و لبّ معنای انسجام اجتماعی و ملی در کشور اسلامی ما است. همه باید به‌عنوان یک واحد، با دولتی که مسئول کار و بر سر کار است اتحاد کلمه نشان بدهند و به آن کمک کنند؛ مخصوصاً در آن مواردی که کشور با مسائل مهم و چالش‌های مهمی روبه‌رو است که در این زمینه عرایضی خواهم کرد.

امروز وظیفه‌ی همه‌ی آحاد ملت این است که از مسئولین کشور حمایت کنند و به مسئولین دولتی کمک کنند. این مخصوص این دولت نیست. مسئولان به همه‌ی دولتها است؛ دولتهایی هم که بعداً سر کار می‌آیند همین خصوصیت را دارند. اولاً به خاطر اینکه همه‌ی دولتها دغدغه‌ی اصلی و اساسی‌شان حلّ مشکلات مردم است؛ البته ممکن است توانایی‌های مختلفی داشته باشند و همه در یک ردیف نباشند؛ ثانیاً ممکن است که سلايق گوناگونی داشته باشند؛ اما هدف در همه‌ی این دولتها عبارت است از اینکه در دوره‌ی مسئولیت خود در حدّ توان خودشان بتوانند مشکلات کشور را حل کنند. هر دولتی که در چهارچوب قانون اساسی بر سر کار بیاید، دولت قانونی است، دولت مشروع است. مهم نیست که چقدر و چه نسبتی از آحاد رأی‌دهندگان به این رئیس‌جمهور یا آن رئیس‌جمهور رأی دادند؛ تعداد کاهش و افزایش آراء به محبوبیت ارتباط پیدا میکند، اما به مشروعیت و

قانونیت ارتباطی ندارد. هر کسی با هر تعداد رأیی که از طرف اکثریت مردم بر طبق چهارچوب قانون اساسی انتخاب شد؛ این مشروع است، دولت قانونی است و باید مردم او را قانونی بدانند و تا آنجایی که می‌توانند به او کمک کنند؛ [البته] حقوق دوجانبه‌ای برقرار است.

البته هر دولتی منتقدینی دارد، این دولت هم منتقدینی دارد، دولت‌های قبلی هم هر کدام انتقادکنندگانی داشتند؛ تا اینجای قضیه هیچ اشکالی ندارد. کسانی هستند که این روش را قبول ندارند، این رفتار را قبول ندارند، این حرف را قبول ندارند، این سیاست را قبول ندارند؛ اینها منتقدند و انتقاد می‌کنند، مانعی ندارد؛ اما انتقادهای باید در چهارچوب منطقی باشد. خود بنده هم به دولت‌های گوناگون انتقادهایی داشتم، این انتقادهای را همواره هم تذکر داده‌ام، در هیچ موردی از آنچه به نظر من عیب بوده و جای انتقاد بوده است، از تذکر خودداری نکردم؛ منتها این تذکرات را در وضع مناسب و در موقعیت مناسب و با شکل مناسب دادیم؛ یا پیام دادیم، یا حضوری گفتیم، یا اصرار کردیم. تذکر دادن هیچ اشکالی ندارد اما این تذکر بایستی جوری باشد که اعتماد عمومی را از کسانی که مسئولند و مشغول کارند، سلب نکند؛ تذکر دادن باید جوری باشد که موجب بی‌اعتمادی عمومی نشود، اهانت وجود نداشته باشد و روش‌های خشن، آلود وجود نداشته باشد؛ همه با برادری اسلامی به مسئله ارتباط میان دولت و ملت نگاه کنند و با آن شیوه رفتار نکنند.

البته این طرفی است، من، هم به مردم این توصیه را عرض می‌کنم که با دولت بایستی مهربانانه و با نگاه همراهی و همدلی سخن گفت، هم به مسئولان کشور - در سه قوه - این را تأکید می‌کنم که آنها هم باید با منتقدین خود و با کسانی که از آنها انتقاد می‌کنند رفتار مناسبی داشته باشند، آنها را تحقیر نکنند، به آنها اهانت نکنند؛ تحقیر مخالفان از سوی مسئولان، خلاف تدبیر و خلاف حکمت است. من مردم عزیزان را به بی‌تفاوتی دعوت نمی‌کنم، به نظارت نکردن دعوت نمی‌کنم؛ آنها را به اهتمام در مسائل اساسی کشور دعوت می‌کنم؛ اما اصرار می‌کنم که برخوردها نه از سوی مردم نسبت به مسئولین و نه از سوی مسئولین نسبت به منتقدین، تخریبی نباید باشد؛ نه تحقیر باشد، نه اهانت باشد. ممکن است در یک قضیه‌ای، یک عده‌ای دغدغه داشته باشند؛ دغدغه داشتن

جرم نیست؛ دلوپس بودن جرم نیست. می‌توانند کسانی حقیقتاً نسبت به یک مسئله‌ی مهم و حسّاس کشور، احساس دلوپسی و دغدغه‌مندی کنند؛ هیچ مانعی ندارد؛ اما این به‌معنای متهم کردن نباشد، به‌معنای نادیده گرفتن زحمات و خدمات نباشد. از آن طرف هم دولت و طرف‌داران دولت به کسانی که ابراز دغدغه و دلوپسی می‌کنند، بایستی اهانتی نکنند. من این را صریحاً به ملت عزیزمان عرض می‌کنم - قبلاً هم گفتم - من از همه‌ی دولت‌ها در دوران مسئولیت خودم حمایت کردم؛ از این دولت هم حمایت می‌کنم. هر جا هم لازم باشد تذکر می‌دهم؛ البته چک سفید امضا هم به کسی نمی‌دهم. نگاه می‌کنم به عملکردها و برحسب عملکردها قضاوت می‌کنم و به توفیق الهی و به کمک الهی، برحسب عملکردها هم عمل خواهم کرد. این مطلب اول در توضیح و تبیین آنچه به‌عنوان شعار سال - همدلی و هم‌زبانی میان دولت و ملت - مطرح کردیم؛ همدل باشند، هم‌زبان باشند و همکاری کنند و در کنار هم به سوی رفع مشکلات حرکت کنند.

عرض کردیم این وقتی اهمیت پیدا میکند که فرصتهای بزرگی در اختیار است و چالش‌های بزرگی را انسان انتظار میبرد؛ امروز از همین روزها است. امروز، هم فرصتهای بسیار بزرگی داریم، هم چالش‌هایی در پیش روی ما است که بایستی با این چالش‌ها برخورد کنیم و با کمک این فرصتها، بر این چالش‌ها به توفیق الهی پیروز بشویم. خب، امروز فرصتهای بزرگی داریم؛ یکی از بزرگ‌ترین فرصتهای ما مربوط می‌شود به نیروی انسانی کارآمد و مبدع که در کشور ما بحمدالله بوفور و فراوانی، نیروی کارآمد و عمدتاً جوان و دارای ابتکار و روحیه وجود دارد.

یکی از بزرگ‌ترین فرصتهای ما همراهی مردم ما و جوان‌های ما با نظام و هدفهای نظام و امام بزرگوار است. من به شما برادران و خواهران عزیز توجه می‌دهم که نگاه کنید در این راهپیمایی‌های روز قدس یا بیست‌ودوم بهمن، عمده جوان‌ها هستند؛ این جوان‌ها همان جوان‌هایی هستند که شبانه‌روز به‌وسیله‌ی رسانه‌های صوتی و تصویری و اینترنتی، در زیر بمباران تخریب قرار دارند؛ غوغایی است در دنیا؛ در دنیای رسانه‌های صوتی و تصویری، صدها رسانه، و با یک اعتبار هزارها رسانه، در حال بمباران افکار جوان‌های ما هستند؛ بعضی از آنها سعی می‌کنند جوان‌ها را از دین برگردانند، بعضی

سعی می‌کنند آنها را از نظام اسلامی منصرف کنند، بعضی سعی می‌کنند آنها را به ایجاد اختلاف وادار کنند، بعضی سعی می‌کنند آنها را در خدمت هدفهای خبیث خود بگیرند، بعضی سعی می‌کنند آنها را به ولنگاری و بیکارگی سوق بدهند؛ این بمباران به‌طور دائم بر روی سر جوان‌های ما و به‌وسیله‌ی همین دستگاه‌ها و رسانه‌های صوتی و تصویری و اینترنتی در حال انجام است؛ درعین حال شما نگاه می‌کنید می‌بینید ده‌ها میلیون از همین جوان‌ها در سرتاسر کشور در روز بیست‌ودوم بهمن می‌آیند و شعار می‌دهند و ابراز احساسات می‌کنند و نسبت به امام، نسبت به اسلام، نسبت به نظام اسلامی ابراز ارادت می‌کنند؛ این چیز کوچکی نیست، این فرصت بسیار بزرگی است.

یکی دیگر از فرصت‌ها عبارت است از پیشرفت‌های علمی‌ای که در دوران تحریم به‌وجود آمده است. یک وقت قدرت‌ها و دولتها و پولها و سرمایه‌های جهانی و بین‌المللی به کمک یک ملّتی می‌آیند؛ یک‌وقت همه‌ی درها را به‌روی یک ملّت می‌بندند، درعین حال آن ملّت می‌تواند در بخش‌های مختلف کارهای بزرگ بکند. امروز شما این کارها را مشاهده می‌کنید؛ اینها را دست‌کم نباید گرفت. همین فاز دوازدهم پارس جنوبی که چند روز قبل از این به‌وسیله‌ی رئیس‌جمهور افتتاح شد، یک طرح صنعتی بسیار بزرگ و پیچیده است که می‌تواند رشد اقتصادی کشور را و محصول تلاش عمومی کشور را به‌صورت محسوسی افزایش بدهد. از این قبیل چیزها فراوان داریم. ملاحظه کردید در رزمایش نیروهای مسلح، دستگاه‌هایی وارد عرصه شده‌اند که دشمنان از دیدن اینها تعجب می‌کنند؛ این تعجب را به زبان هم می‌آورند؛ نه اینکه ما تعجب اینها را حدس بزنیم، خودشان می‌گویند که تعجب می‌کنند؛ اینها همه در زمان تحریم اتفاق افتاده است. این چیز کوچکی نیست، این فرصت بسیار بزرگی است، اینها را در طول سالهای متمادی تحریم - یعنی از سالهای ۸۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ که این تحریم‌های به گمان آنها فلج‌کننده بر کشور سایه می‌انداخته است - جوان‌های ما انجام دادند، نیروهای مبتکر ما انجام دادند. این خیلی فرصت بزرگی برای کشور است؛ [پس] همین تحریم‌ها هم فرصت است. من این را بعداً مختصراً عرض خواهم کرد که خود همین تحریم‌ها به یک معنا فرصت است برای ملّت ایران؛ بله دشواری‌هایی به‌وجود آورده است اما این تحریم، می‌تواند فرصت

باشد که در این زمینه عرض می‌کنم. البته چالش‌هایی هم داریم که درباره‌ی این چالش‌ها هم امروز مقداری عرض خواهم کرد. امروز یکی از نقدترین و بزرگ‌ترین چالش‌های کشور مسئله‌ی اقتصاد ملی است؛ اقتصاد. انتظار به‌حق مردم ما، این است که از یک اقتصاد شکوفا برخوردار باشند، رفاه عمومی باشد، طبقه‌ی ضعیف از وضعیت غیرقابل قبول خارج بشود، از مشکلات نجات پیدا کند؛ اینها انتظارات مردم ما است و این انتظارات به‌حق است؛ اقتصاد کشور نیازمند یک حرکت جدی و یک کار بزرگ است که من حالا بعضی از خصوصیات را عرض می‌کنم. من البته چند سال است راجع به اقتصاد حرف می‌زنم. من در همین جلسه، چند سال قبل از این پیش‌بینی کردم و گفتم دشمنان بر روی اقتصاد ما متمرکز خواهند شد. (۱) مسئولین باید به فکر باشند، خودشان را آماده کنند؛ کمرها را محکم کنند برای مواجهه‌ی با خصومت دشمنان و سیاست‌های خصمانه‌ی دشمنان که روی اقتصاد کشور متمرکز شده‌اند. حالا من در مورد اقتصاد، مطالبی را عرض خواهم کرد.

امروز دهه‌ی عدالت و پیشرفت از نیمه گذشته است. یک دهه را ما به‌عنوان دهه‌ی عدالت و پیشرفت معین کردیم و معرفی کردیم که از نیمه گذشته؛ بیست سال چشم‌انداز به نیمه رسید، بیست سالی که برای چشم‌انداز معین کردیم و سیاست‌گذاری کردیم، ده سال آن گذشته است؛ ده سال [دیگر] در مقابل روی ما است، اینها مسائل مهمی است؛ حساسیت مسائل اقتصادی با توجه به این واقعیت‌ها بیشتر می‌شود. دشمنان ما صریحاً می‌گویند که هدفشان از فشارهای اقتصادی یک هدف سیاسی است. هدف آنها این است که مردم ایران را در مقابل نظام اسلامی قرار بدهند. (۱) توجه بفرمایید؛ البته بله، «مرگ بر آمریکا»، چون آمریکا آن عامل اصلی این فشارها است و خودشان هم اصرار دارند بر اینکه متمرکز بشوند روی اقتصاد ملت عزیز ما. هدفشان چیست؟ هدف این است که مردم را در مقابل دستگاه قرار بدهند؛ این را صریحاً می‌گویند که می‌خواهیم فشار اقتصادی بیاوریم تا وضعیت مردم سخت بشود و مردم وادار به اعتراض بشوند در مقابل دولت و در مقابل نظام اسلامی. این را صریحاً می‌گویند البته بدروغ گاهی ادعا می‌کنند که طرف‌دار ملت ایرانند که این دروغها را نمی‌شود باور کرد و

نیاید از دشمن باور کرد، لکن هدفشان همان هدف سیاسی است. می‌خواهند این امنیتی که امروز در کشور ما هست را — که این امنیت، در منطقه‌ی غرب آسیا که ما در آن قرار داریم، بی‌نظیر است؛ بحمدالله امروز نه در شرق ما، نه در غرب ما، نه در شمال ما، نه در جنوب ما، در هیچ کشوری امنیتی مانند امنیتی که امروز بر کشور ما و ملت ما حاکم است، وجود ندارد — به‌دست مردم از بین ببرند و مردم را وادار کنند به برهم زدن امنیت؛ و حرکات اعتراضی را در کشور شروع کنند؛ دارند تحریک می‌کنند، دارند کار می‌کنند، دارند برنامه‌ریزی می‌کنند. این کاری است که با جدیت و با شدت به دنبال آن هستند؛ خب این یک شرایط مهم است، این یک چالش بزرگ است. وقتی یک چنین چالشی در کشور وجود دارد، همه‌ی نیروها باید در کنار هم قرار بگیرد، با هم کار کنند و مسئله‌ی اقتصاد را جدی بگیرند.

من چند نکته را در باب اقتصاد عرض می‌کنم. نکته اول این است که امروز عرصه‌ی اقتصاد، به‌خاطر سیاستهای خصمانه‌ی آمریکا، یک عرصه‌ی کارزار است، یک عرصه‌ی جنگ است، جنگی از نوع خاص. در این عرصه‌ی کارزار، هر کسی بتواند به نفع کشور تلاش کند، جهاد کرده است. امروز هر کسی بتواند به اقتصاد کشور کمک بکند، یک حرکت جهادی انجام داده است. این جهاد است، البته جهادی است که ابزار خودش را دارد، شیوه‌های مخصوص خود را دارد، باید این جهاد را همه با تدبیر مخصوص خود و سلاح مخصوص خود انجام بدهند. این نکته‌ی اول.

نکته‌ی دوم این است که در نگاه کلان به اقتصاد کشورمان دو جور نگاه وجود دارد. من خواهش می‌کنم بخصوص صاحب‌نظران و همچنین جوانان و عامه‌ی مردم عزیزمان به این نکته توجه کنند که دو جور نگاه به رونق اقتصادی و پیشرفت اقتصاد وجود دارد؛ یک نگاه می‌گوید که ما پیشرفت اقتصاد را باید از ظرفیت‌های درون کشور و درون مردم تأمین بکنیم. ظرفیت‌های بسیار زیادی در کشور وجود دارد که از این ظرفیت‌ها یا استفاده نشده است یا درست استفاده نشده است؛ از این ظرفیت‌ها استفاده کنیم؛ [یعنی] اقتصاد درون‌زا؛ اقتصادی که مایه‌ی خود و ماده‌ی خود را از درون کشور و از امکانات کشور و از توانایی‌های مردم خودمان به دست می‌آورد. این یک نگاه است که می‌گویند برای رونق

اقتصادی نگاه کنیم به امکانات درونی کشور و استعدادها را و ظرفیت‌ها را بشناسیم، آنها را بدرستی به کار بگیریم، [آن وقت] اقتصاد رشد خواهد کرد، نمو خواهد کرد؛ این یک نگاه. نگاه دوم به اقتصاد کشور نگاه به پیشرفت اقتصاد با استفاده از کمک بیرون از مرزها است؛ می‌گوید سیاست خارجی‌مان را تغییر بدهیم تا اقتصاد ما درست بشود، با فلان مستکبر کنار بیاییم تا اقتصاد رونق پیدا کند، تحمیل قدرت‌های مستکبر را در بخش‌های گوناگون و مسائل گوناگون بپذیریم تا اقتصادمان رونق پیدا کند؛ این هم نگاه دوم است. امروز شرایط کشور به ما نشان داده است که این نگاه دوم یک نگاه کاملاً غلط و عقیم و بی‌فایده است. همین تحریم‌هایی که امروز علیه ملت ایران اعمال می‌شود، دلیل محکم و متقنی است بر غلط بودن این نگاه؛ یعنی شما وقتی که به امید قدرت‌های خارجی نشستید تا آنها بیایند اقتصاد شما را رونق بدهند و با زیر بار آنها رفتن، اقتصاد را رونق بدهید، آنها به حد کم قانع نیستند. وقتی که شما نگاه می‌کنید به بیرون، مواجه می‌شوید با یک مسئله‌ای مثل کاهش قیمت نفت؛ ناگهان قدرت‌های مستکبر با همراهی ایادی منطقه‌ای خودشان متأسفانه به این نتیجه می‌رسند که قیمت نفت را به نصف و گاهی کمتر از نصف برسانند؛ شما مواجه می‌شوید با یک چنین مشکلی؛ وقتی نگاه به بیرون باشد، این است. وقتی شما نگاه به درون کردید، دیگر این جور نیست. امروز خارجی‌ها و رؤسای قدرت‌های مستکبر می‌خواهند همین نگاه دوم را در مردم ما تقویت کنند.

من پیام رئیس جمهور آمریکا را که به مناسبت عید نوروز خطاب به مردم ایران کرده است دیدم؛ او در این پیام می‌گوید که شما بیابید حرف‌های ما را قبول نکنید در واقع محتوا و محصول حرف او این است می‌گوید در مذاکرات هسته‌ای آن چیزی را که ما به شما دیکته می‌کنیم این را شما قبول نکنید تا در کشور شما کار به وجود بیاید، تا سرمایه به وجود بیاید، تا فعالیت اقتصادی در کشور شما راه بیفتد؛ یعنی همین نگاه دوم، این نگاه، نگاهی است که هرگز به نتیجه نخواهد رسید؛ باید نگاه کنیم به درون کشور، ظرفیت‌های درونی بسیار است. این اقتصاد مقاومتی‌ای که ما عنوان کردیم و مطرح کردیم و خوشبختانه مورد قبول و استقبال همه‌ی صاحب‌نظران قرار گرفت - یعنی من حتی یک نفر از صاحب‌نظران اقتصادی و اجتماعی را ندیدم که آنچه را به‌عنوان سیاست اقتصاد

مقاومتی مطرح شده، او رد کند - ناظر به همین است؛ یعنی ناظر به امکانات درونی کشور. وقتی که اجازه نمی‌دهند که شما برای زمین خودت از بیرون آب بیاوری، باید چاه حفر کنی و از درون زمین خودت آب بیرون بیاوری تا محتاج آب آن همسایه‌ی بخیل نباشی؛ باید از درون خود استمداد کنیم و بتوانیم کارها را پیش ببریم. این هم نکته‌ی دوم. نکته سوم؛ نه در اقتصاد و نه در هیچ برنامه‌ی دیگری، بدون هدف‌گذاری نمی‌شود حرکت کرد. باید هدف‌گذاری بشود. اگر در هر کاری بدون هدف‌گذاری مسئولان دولتی حرکت کنند و پیش بروند، کار به روزمره‌گی خواهد رسید؛ به نتیجه نمی‌رسد. هدف‌گذاری مشخص و ثابتی باید وجود داشته باشد که به سمت آن هدف، همه‌ی دستگاه‌ها را و همه‌ی امکانات بسیج کنند. به نظر بنده آن چیزی که امسال و سالهای بعد از این باید به‌عنوان هدف اقتصاد موره توجه باشد، عبارت است از سرمایه‌گذاری بر روی تولید داخلی. همه‌ی تلاشها از سوی همه باید برای تقویت تولید داخلی بسیج بشود. از همه‌ی مسئولانی که در زمینه‌های اقتصادی فعالیت دارند و از همه‌ی احاد مردم باید مطالبه بشود که به مسئله‌ی تقویت تولید داخلی کمک کنند.

البته راههایی وجود دارد برای کمک که من بعضی را عرض می‌کنم. یکی از لازم‌ترین کارها این است که از بنگاه‌های تولیدی متوسط و کوچک حمایت بشود؛ یکی از کارها این است که فعالتهای بنگاه‌های دانش‌بنیان تقویت بشود. اینکه ما روی علم و فناوری تکیه می‌کنیم، فقط به خاطر این نیست که می‌خواهیم نصاب علمی خودمان را بالا ببریم؛ پیشرفت علم و فناوری به پیشرفت اقتصاد کمک میکند؛ بنگاه‌هایی که دانش‌بنیان هستند می‌توانند به اقتصاد ملی کمک کنند. یکی از کارهای لازم، نهضت کاهش خام‌فروشی است. اینکه من چندی پیش راجع به وابسته بودن اقتصادمان به نفت اعتراض کردم و در سخنرانی‌هایم، ناظر به این است. ما باید کاری کنیم که خام‌فروشی بتدریج کاهش پیدا کند، تا اینکه بکلی از بین برود؛ باید ارزش افزوده ایجاد کرد. بانک‌ها می‌توانند نقش ایفا کنند؛ هم نقش کمک کننده و هم نقش تخریب کننده؛ این مورد توجه مسئولان ارشد بانکی کشور باید قرار بگیرد. بعضی از بانک‌ها در سرتاسر کشور با شیوه‌های خاص برخی از بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط را به تعطیلی کشاندند، نابود کردند؛ بانک‌ها

می‌توانند کمک بکنند و یا می‌توانند تخریب کنند. یکی از کارهای اساسی، تسهیل سرمایه‌گذاری است؛ یکی از کارهای اساسی کاهش واردات کالاهای مصرفی است؛ یکی از کارهای اساسی مبارزه‌ی با قاچاق است. کارهای گوناگونی را مسئولین دولتی می‌توانند انجام بدهند؛ بخشی از آنها این چیزهایی بود که من اینجا عرض کردم. البته این کارها همه کارهای دشواری است؛ گفتن این حرفها آسان است، عمل کردن آنها مشکل است. اما همین کار مشکل را مسئولین حتماً بایستی انجام بدهند چون مسئله مسئله‌ی مهمی است. مردم هم می‌توانند نقش ایفا کنند. آن کسانی که قادر بر سرمایه‌گذاری هستند، سرمایه‌گذاری‌شان را متوجه تولید کنند و در تولید سرمایه‌گذاری بکنند. کسانی که مصرف‌کننده هستند — که همه‌ی ملت ما در واقع مصرف‌کننده‌اند — محصولات داخلی را مصرف کنند که من روی این بارها و بارها تکیه کردم و امروز هم عرض می‌کنم و تکیه می‌کنم. همه سعی بکنند محصولات داخلی را مصرف بکنند، کارگر ایرانی را حمایت بکنند، کارگاه تولیدی داخلی را با مصرف کردن [محصول] آن رونق بدهند. پرهیز از اسراف؛ کسانی که اهل اسرافند بدانند، این اسراف و زیاده‌روی و ریخت‌وپاش که در اسلام این‌همه مذمت شده است، سرنوشت اقتصاد ملی را تعیین میکند؛ اگر چنانچه از اسراف و زیاده‌روی و ریخت‌وپاش اموال شخصی، چه آب، چه نان، وسایل تشریفاتی زیادی در مهمانی‌ها، در عقیده‌ها، در عروسی‌ها، در بقیه‌ی مراسم و چه بقیه‌ی چیزهای دیگر پرهیز بشود، به اقتصاد ملی کمک میکند. آن کسانی که در کارهای تجارت خارجی و دادوستد خارجی هستند، می‌توانند نقش ایفا کنند؛ نقش آنها هم عبارت است از صحت عمل، تا بتوانند آبروی ملت ایران را [حفظ کنند]. این هم نکته‌ی سوم.

نکته‌ی چهارم در زمینه‌ی اقتصاد این است که تحریم تنها ابزار دشمن است، این را بدانند. تنها ابزار دشمن برای مقابله‌ی با ملت ایران امروز عبارت است از تحریم؛ اگر ما درست عمل کنیم، با تدبیر عمل کنیم، تحریم می‌تواند بی‌اثر بشود. همچنان که اشاره کردم، همین دستگاه‌های تولیدی و صنعتی‌ای که امروز خوشبختانه دستگاه‌های دولتی آنها را افتتاح می‌کنند — از جمله همین فاز دوازدهم پارس جنوبی که قبلاً اشاره کردم و همین پیشرفت‌های نظامی و همین پارک‌های علم و فناوری و امثال اینها — کارهایی

است که می‌تواند این جور تحریم را از بین ببرد؛ اثر تحریم را اوّل کاهش بدهد، بعد هم از بین ببرد. تحریم، مشکل تراش بود اما برای ما برکاتی هم داشت. تحریم به ما نشان داد که باید به خودمان متکی باشیم و به ما ثابت کرد که می‌توانیم از نیروهای درونی خودمان استفاده کنیم. اگر مسئولین دولتی و آحاد مردم و بخصوص فعالان بخش‌های اقتصادی همت بکنند، تلاش بکنند و دستگاه‌های رسانه‌ای عمومی هم کمک بکنند - که حالا اشاره خواهیم کرد - ان شاءالله خواهیم دید که تحریم قادر نخواهد بود که ملت ایران را از پیشرفت باز دارد.

یک مطلب راجع به مسائل هسته‌ای عرض بکنیم؛ البته نکات دیگری هم وجود دارد که نمی‌خواهم بیش از این در این زمینه بحث را ادامه بدهم. چند جمله در باب مسائل هسته‌ای: اوّل در زمینه‌ی مسائل هسته‌ای، دشمنان ما که طرف مقابل ملت ایران قرار دارند - که عمده هم آمریکا است - اینها دارند با تدبیر و سیاست‌گذاری حرکت می‌کنند. این را ما کاملاً توجّه داریم، می‌فهمند که دارند چه کار می‌کنند؛ آنها به این مذاکرات احتیاج دارند، آمریکا به مذاکرات هسته‌ای بسیار احتیاج دارد. این اختلافاتی هم که می‌بینید در بین آمریکایی‌ها هست، سناتورهای آمریکا یک‌جور، دولت آمریکا یک‌جور، این معنایش این نیست که اینها به این مذاکرات نیازمند نیستند؛ نه، آن جناح مقابل دولت، مایل است امتیازی را که در این مذاکرات وجود دارد، به نام حرفش که حزب دموکرات است ثبت نشود؛ دنبال این هستند. به این مذاکرات احتیاج دارند و این مذاکرات را برای خودشان لازم می‌دانند اما ابراز استغنا می‌کنند.

در همین پیام نوروزی رئیس‌جمهور آمریکا متأسفانه حرفهای غیر صادقانه‌ای وجود داشت. بالاینکه نسبت به ملت ایران علی‌الظاهر اظهار دوستی می‌کنند اما انسان کاملاً و بروشنی درمی‌یابد که این اظهارات صادقانه نیست. یکی از حرفها این بود که در ایران کسانی هستند که با حلّ دیپلماتیک مسئله‌ی هسته‌ای موافقت ندارند؛ این را او می‌گوید. می‌گوید در ایران کسانی هستند که نمی‌خواهند مسئله‌ی هسته‌ای با مذاکرات دیپلماتی حل‌وفصل بشود؛ این دروغ است؛ در ایران هیچ‌کس نیست که نخواهد مسئله‌ی هسته‌ای حل بشود و با مذاکرات حل بشود. آنچه ملت ایران نمی‌خواهند عبارت است از قبول

تحمیل‌ها و زورگویی‌های آمریکا؛ این را نمیخواهد. آنچه ملت ایران در مقابل آن مقاومت میکند قبول زورگویی‌های طرف مقابل است. طرف مقابل می‌گوید بیاید مذاکره کنیم و شما حرفهای ما را موبه‌مو قبول کنید؛ این را می‌گوید. ملت ایران در مقابل این ایستاده است و یقیناً نه مسئولین ما، نه هیئت مذاکره‌کننده و پشت سر آنها ملت ایران، مطلقاً این را قبول نخواهد کرد.

نکته‌ی دوم در مورد مسائل هسته‌ای این است که این مذاکراتی که امروز در جریان است که با دولتهای اروپایی و با آمریکا مذاکره می‌کنند، مذاکره‌ی با آمریکا صرفاً در قضیه‌ی هسته‌ای است و لاغیر، این را همه بدانند. ما درباره‌ی مسائل منطقه‌ای با آمریکا مذاکره‌ای نمی‌کنیم؛ هدفهای آمریکا در مسائل منطقه‌ای، درست نقطه‌ی مقابل هدفهای ما است. ما در منطقه امنیت و آرامش می‌خواهیم، تسلط ملتها را می‌خواهیم؛ سیاست آمریکا در منطقه ایجاد ناامنی است. شما به مصر نگاه کنید، به لیبی نگاه کنید، به سوریه نگاه کنید! دستگاه‌های استکباری و در رأس آنها آمریکا، در مقابل بیداری اسلامی‌ای که به‌وسیله‌ی ملتها به‌وجود آمد، یک ضد حمله را شروع کردند که هنوز ادامه دارد و ملتها را در منطقه دارد بتدریج بدبخت میکند؛ هدف آنها این است؛ این درست نقطه‌ی مقابل هدفهای ما است. ما نه در مسائل منطقه‌ای، نه در مسائل داخلی و نه در مسئله‌ی تسلیحات، با آمریکا مطلقاً صحبت و مذاکره‌ای نداریم؛ مذاکره صرفاً در قضیه‌ی هسته‌ای است و اینکه ما در موضوع هسته‌ای با روش دیپلماتی چگونه می‌توانیم به نتیجه برسیم. نکته‌ی سوم؛ اینکه آمریکایی‌ها تکرار می‌کنند که «ما قرارداد با ایران می‌بندیم بعد نگاه می‌کنیم ببینیم اگر به قرارداد عمل کردند تحریم‌ها را برمی‌داریم» این حرف حرف غلط و غیر قابل قبولی است؛ این را ما قبول نداریم. رفع تحریم‌ها جزو موضوعات مذاکره است، نه نتیجه‌ی مذاکرات؛ آن کسانی که دست‌اندرکار هستند، فرق این دو را بخوبی می‌فهمند. این یک خدعه‌ی آمریکایی است که می‌گویند قرارداد می‌بندیم، نگاه می‌کنیم به رفتارها، بعد تحریم‌ها را برمی‌داریم! این جور نیست؛ همین‌طور که مسئولین ما صریحاً گفته‌اند و رئیس‌جمهور محترم صریحاً گفت، رفع تحریم‌ها باید بدون هیچ فاصله‌ای در هنگام رسیدن به توافق انجام بگیرد، یعنی رفع تحریم جزء توافق است نه چیزی مترتب بر توافق.